

2017

Годишен отчет

Фондация • П • И • К

Фондация • Приложни изследвания и комуникации •

**Фондация „Приложни изследвания
и комуникации“
Годишен отчет 2017 г.**

Фондация „Приложни изследвания и комуникации“
България, София 1113, ул. „Александър Жендов“ 5
Тел.: (02) 973 3000
Факс: (02) 973 3588
arc@online.bg
www.arcfund.net

Съдържание

АКЦЕНТИ В ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2017 Г.	5
ПЪРВА ЧАСТ: ПРОГРАМНИ ОБЛАСТИ.	7
ИНОВАЦИИ.БГ.	9
ДОКЛАДЪТ <i>ИНОВАЦИИ.БГ 2017</i>	9
ТРИНАДЕСЕТИ НАЦИОНАЛЕН ИНОВАЦИОНЕН ФОРУМ.	12
НАЦИОНАЛЕН КОНКУРС „ИНОВАТИВНО ПРЕДПРИЯТИЕ НА ГОДИНАТА 2017“.	14
ПРОГРАМА „ИНОВАЦИИ И ПОДКРЕПА ЗА БИЗНЕСА“	17
ПОДКРЕПА НА МСП ЗА СЪЗДАВАНЕ НА МЕЖДУНАРОДНИ ПАРТНЬОРСТВА И НАВЛИЗАНЕ НА ТРЕТИ ПАЗАРИ	18
КОНСУЛТАЦИИ НА МСП	19
БИЗНЕС КЛУБ ПО ИНОВАЦИИ: УСПЕШНИТЕ ИНОВАТОРИ НА ЕДИННИЯ ЕВРОПЕЙСКИ ПАЗАР.	21
АНАЛИЗИ ЗА ЕФЕКТИВНОСТТА НА ФИНАНСОВИТЕ ИНСТРУМЕНТИ В ПОДКРЕПА НА МСП И ИНОВАЦИИТЕ	23
ПРОГРАМА „НАУЧНА, ТЕХНОЛОГИЧНА И ИНОВАЦИОННА ПОЛИТИКА“.	27
НАСЪРЧАВАНЕ НА ОТГОВОРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И ИНОВАЦИИ	28
ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ В НАУКАТА И НАУЧНИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ.	29
УСТОЙЧИВИ ИНОВАЦИИ	31
СЪТРУДНИЧЕСТВО В ОБЛАСТТА НА НАУКАТА, ТЕХНОЛОГИИТЕ И ИНОВАЦИИТЕ В ЧЕРНОМОРСКИЯ РЕГИОН.	32
ПОДОБРЯВАНЕ НА КАПАЦИТЕТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА НАУЧНИ И ИНОВАЦИОННИ ПРОЕКТИ.	33
ПРОМЯНА НА ПРАКТИКИТЕ НА ЕНЕРГОПОТРЕБЛЕНИЕ В ДОМАКИНСТВОТА.	34
РАЗВИТИЕ НА НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ ИНФРАСТРУКТУРИ	34
СОЦИАЛНИТЕ ИНОВАЦИИ КАТО ДВИГАТЕЛ НА СОЦИАЛНАТА ПРОМЯНА	35
ПРОГРАМА „БЕЗОПАСЕН ИНТЕРНЕТ“	37

ВТОРА ЧАСТ: УПРАВЛЕНИЕ.	45
ИНСТИТУЦИОНАЛНО РАЗВИТИЕ	47
ПРОГРАМНА И АДМИНИСТРАТИВНА СТРУКТУРА	48
ТРЕТА ЧАСТ: ФИНАНСОВ ОТЧЕТ.	49

Акценти в дейността през 2017 г.

Иновации.бг е водещата инициатива на Фондация „Приложни изследвания и комуникации“ (Фондация ПИК) от 2004 г. насам. *Иновации.бг* включва ежегодния доклад *Иновации.бг*, *Националния иновационен форум* и Конкурса „*Иновативно предприятие на годината*“.

- Докладът *Иновации.бг 2017* изследва технологичните взаимовръзки на националната икономика в европейски и глобален план с фокус върху автомобилната индустрия и свързаните с нея производства, които превръщат България във все по-атрактивна дестинация за чуждестранни инвестиции не само като системен интегратор, но и като научноизследователски център и източник на нови технологични решения.
- *Националният иновационен форум* (НИФ) е платформа за обмен на идеи и за сътрудничество между правителството, бизнес общността и изследователските организации. През 2017 г. Националният иновационен форум привлече над 200 участника, които обсъдиха позицията на България в световните вериги на стойността. Събитието се проведе на 15 декември 2017 г., в навечерието на Българското председателство на Съвета на Европейския съюз.
- Конкурсът „*Иновативно предприятие на годината*“ е отворен за участие за кандидати от всички сектори на националната икономика. Конкурсът е признат от Европейската комисия за най-добра национална практика за популяризиране на развитието, основано на иновации. Конкурсът през 2017 г. привлече почти 100 фирми от различни сектори на националната икономика. „*Онтотекст*“ АД получи наградата за пазарно лидерство за радикалната си иновация в областта на управлението на големи обеми динамично съдържание за издателския бизнес. „*Просфит Текноложис*“ АД получи наградата за „Иновация за качество на живот“ за медицински софтуер и цялостна дигитална услуга, включваща персонализирано проектиране и 3D принтиране на протези за пациенти с ампутирани крайници.

Иновации и подкрепа за бизнеса

АРК Консултинг (част от Групата на Фондация „Приложни изследвания и комуникации“) е национален координатор на Българската мрежа в подкрепа на бизнеса, която членува в [Enterprise Europe network](#) от 2008 г. насам. През 2017 г., АРК Консултинг участва в организацията на някои от най-значимите бизнес събития в календара на Enterprise Europe Network. Десетки български компании участваха в двустранни бизнес срещи и бизнес мисии извън страната като E² Tech4Cities 2017 – Energy & Efficiency Technologies for Cities Brokerage Event в Брюксел, 10th Cluster Matchmaking Mission – European Cluster Collaboration Platform в Солун, Computex Taipei 2017 Brokerage Event, SME Vision2020 Brokerage Event в Скопие, Reducing, Reusing and Recycling – Business opportunities in the circular economy в Осло.

По време на тези събития се осъществиха над 100 преговорни срещи между български и чуждестранни компании за обсъждане на нови технологии и съвместни бизнес дейности в различни сектори, някои от които се увенчаха с успешни договори в сектори като автомобилна индустрия, ИКТ и гейминг.

Научна, технологична и иновационна политика

Фондация ПИК продължи да стимулира участието на гражданите в подобряване на връзката и сътрудничеството между науката и обществото с цел развитието на по-приобщаваща и по-отговорна национална система за научни изследвания и иновации. На основата на резултатите от няколко консултативни семинара с граждани в целия ЕС, Фондацията разработи аналитичен доклад на тема *Възгледите на гражданите за участието в научни дейности* и направи важен принос към подготовката и публикуването на *Атлас по социални иновации*.

Безопасен интернет

От 2005 г. Фондация ПИК е координатор на Националния център за безопасен интернет (НЦБИ) в България като част от европейската мрежа от центрове за безопасен интернет Insafe и на Международната асоциация на интернет горещи линии INHOPE. Онлайн Горещата линия обработи над 4000 сигнала през 2017 г. Бяха открити и премахнати стотици сайтове и материали, съдържащи сексуална експлоатация на деца. НЦБИ разработи редица информационни и учебни материали и проведе десетки обучения на деца, родители и учители как да се избягват онлайн рисковете и да се реагира при инциденти с деца в интернет. През 2017 г. обученията обхванаха над 800 учители, училищни психолози и педагогически съветници, и социални работници, над 300 родители и повече от 350 деца в 25 населени места. Учебната програма за деца „Киберскаут“, която продължи за трета поредна година, се доказва като един от най-успешните методи за повишаване на знанията и уменията на деца на възраст 11-12 години.

ПЪРВА ЧАСТ
Програмни области

Иновации.бг

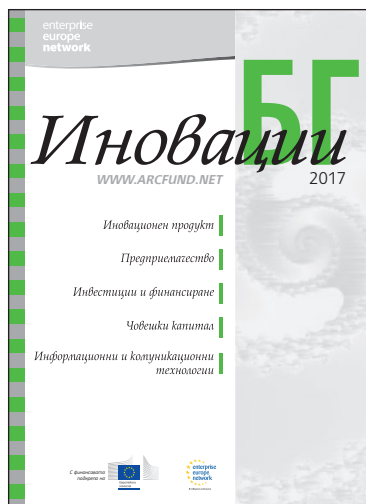
От 2004 г. *Иновации.бг* е основният фокус на работата на Фондация ПИК.

- **Докладът *Иновации.бг***, който Фондация ПИК изготвя от 2004 г. насам, предоставя ежегодна оценка на иновационното представяне на българската икономика и на актуалното състояние и перспективите за развитие на българската иновационна система. *Иновации.бг 2017* изследва технологичните взаимовръзки на националната икономика в европейски и глобален план с фокус върху автомобилната индустрия и свързаните с нея производства, които превръщат България във все по-атрактивна дестинация за чуждестранни инвестиции не само като системен интегратор, но и като научноизследователски център и източник на нови технологични решения.
- **Националният иновационен форум** е платформа за обмен на идеи и за сътрудничество между правителството, бизнес общността и изследователските организации. Неговата цел е да подчертае представянето на българските фирми и да насърчи реализирането на иновационния потенциал на икономиката чрез популяризиране на въвеждането на нови продукти и технологии, и улесняване на деловите контакти с европейски партньори.
- **Конкурсът „Иновативно предприятие на годината“** е отворен за участие за кандидати от всички сектори на националната икономика. Наградата в него осигурява признание за иновативни предприятия, разработили нови предложения или подобрили значително свои съществуващи продукти, услуги или процеси през последните 3 години.

Докладът Иновации.бг 2017

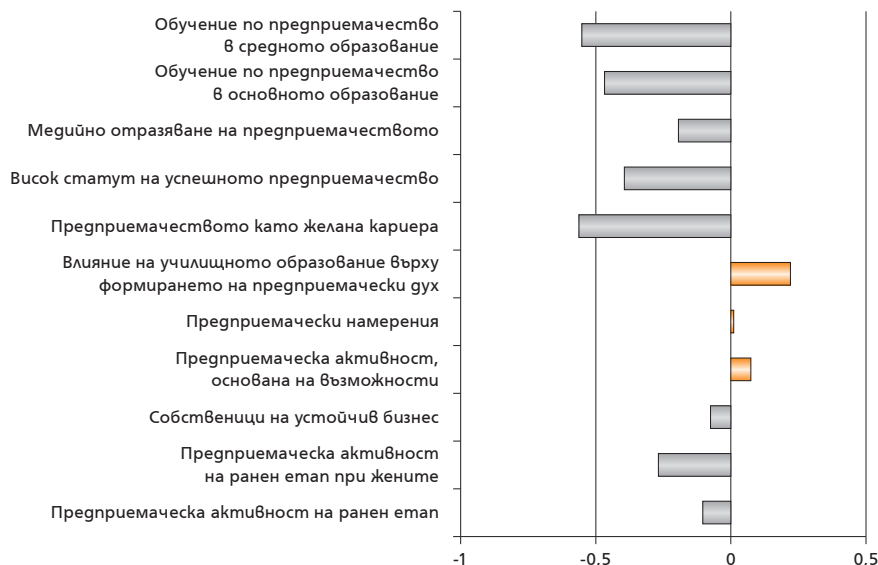
Десет години след приемането на България за пълноправен член на ЕС и в навечерието на Председателството на Съвета на ЕС, България разполага със значително подобрена иновационна система на основата на нова политическа и програмна рамка, диверсифицирано портфолио от инструменти за публично финансиране в подкрепа на предприемачите и ино-

вативните компании, и благоприятна бизнес среда. Въпреки че изостава спрямо европейските иновационни лидери, България подобрява позициите си като увеличава разходите за НИРД и изследователски персонал, предлага нови и подобрени продукти и услуги, създава възможности за взаимодействие с партньори от целия свят.

Държавната подкрепа, от друга страна, съответства в достатъчна степен на потребностите на бизнеса от гледна точка на финансиране, прозрачност и бюрократичност на процедурите, и предвидимост на мерките за подкрепа. Докато външното финансиране за НИРД и иновации се увеличава, **публичното финансиране за наука, нови технологии и иновации непрекъснато намалява**. Корупцията остава една от сериозните бариери пред развитието на иновационния потенциал на бизнеса в страната според Доклада за глобална конкурентоспособност и Глобалния иновационен индекс.

Развитие на предприемачеството в България (2008 – 2016; ЕС средно = 0)

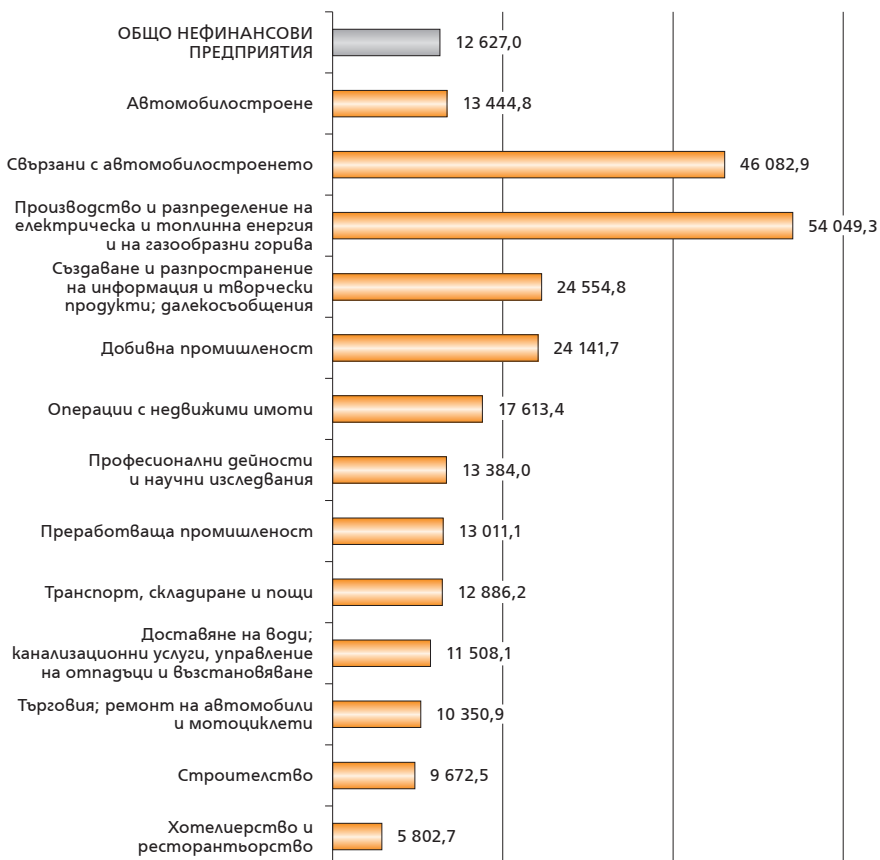

Източник: [2016 SBA Fact Sheet, Bulgaria](#).

Секторът на информационните и комуникационните технологии (ИКТ) продължава бързия си растеж до нива от 4 % от броя на заетите, 4 % от приходите и 9,3 % от добавената стойност, като действа като „котва“ за задържането на млади таланти.

През 2016 г. секторът дава 14 % от общия износ главно поради ръста на износа на автомобилна електроника и аутсорсинга на бизнес процеси. Очаква се тази тенденция да се запази през следващите години.

Добавена стойност на един зает от сектора на нефинансовите предприятия през 2016 г. (евро/зает)

Източник: Фондация „Приложни изследвания и комуникации“.

Аутомотив секторът притежава потенциала на ИКТ сектора от гледна точка на дългосрочните очаквания за принос в добавената стойност. За последните десет години предприятията от аутомотив сектора (приблизително 170 на брой с над 33,000 заети през 2016 г.) създават по-висока добавена стойност на един зает спрямо средните равнища за сектора на нефинансовите предприятия. Секторът има общ оборот, превишаващ 2 млн. евро.

На основата на експертни оценки за развитието на ИКТ сектора през годините и поведението на компаниите от аутомотив сектора, последните притежават потенциала да направят страната подходяща за производството на интензивна на знание продукция през следващите пет до десет години. Няколко големи чуждестранни компании от сектора проучват

пазара в страната с перспектива да разположат тук нови производства, което е основание да се очаква продължаващ ръст и през 2018 г.

Сред основните препоръки на [Доклада Иновации.бг 2017](#) е изграждането на ефективна национална иновационна политика, подкрепена от набор от конкретни мерки за нейното изпълнение, в това число създаването на Национална иновационна агенция. Следвайки модела на *Иновации Норвегия*, Агенцията следва да обедини управлението на инструменти като *Националния иновационен фонд* и *Националния фонд „Научни изследвания“*. Друга препоръка е насочена към създаването на регионални структури за иновационно развитие, които да разполагат с пилотни бюджети в подкрепа на местни инициативи за интелигентна специализация.

Тринадесети Национален иновационен форум

За тринадесета поредна година Националният иновационен форум събра повече от 200 представители на политическия, научния и бизнес елит за споделяне на гледни точки за позиционирането на България в глобалните вериги на стойността. Събитието се състоя на 15 декември 2017 г., в навечерието на Българското председателство на Съвета на Европа.

Д-р Огнян Шентов, председател на Фондация „Приложни изследвания и комуникации“ подчерта, че докладът [Иновации.бг](#) не само осигурява задълбочен анализ на националната иновационна система и служи за референция, но също така допринася за иновационния дебат на ЕС и

подпомага оформянето на неговата иновационна политика. Той изтъкна, че през последните години частният сектор в лицето на водещи български фирми и предприемачи (някои от които участници в Конкурса за иновативно предприятие на годината) се превърна в един от основните фактори за стимулиране на иновационното развитие на страната, правейки този процес устойчив и ориентиран към бъдещето.

Президентът на Република България г-н Румен Радев нарече иновациите ключ за увеличаване на ефективността и конкурентоспособността на българската икономика и най-плодотворното основание за интегрирането

Президентът на Република България г-н Румен Радев на Тринадесетия национален иновационен форум

От ляво на дясно: г-н Огнян Златев, Председател на Представителството на Европейската комисия в България; г-р Огнян Шентов, Председател на Фондация ПИК; г-н Румен Радев, Президент на Република България; г-н Томислав Дончев, Вицепремиер на Република България; проф. Стефан Хаджитодоров, Център за изследвания по национална сигурност и отбрана, Българска академия на науките

Участниците в Тринадесетия национален иновационен форум

на бизнеса, образованието и политиката. Той изтъкна, че въпреки недостатъчната подкрепа за иновационен

растеж, България значително е подобрила своя индекс за иновационна ефективност.

Национален конкурс „Иновативно предприятие на годината 2017“

От 2004 г. насам с награди в конкурса „Иновативно предприятие на годината“ се отличават български фирми, които успешно са внедрили иновации или научни постижения в своята дейност, като по този начин са рационализирали процесите си и са подобрили дългосрочните резултати на бизнеса си. Конкурсът е признат от Европейската комисия за най-добра национална практика за популяризиране на основано на иновации развитие. Кандидатите биват оценявани по специална методология от експертна

група и външно жури според областта на въздействие на иновацията. Конкурсът е отворен за участие на фирми, регистрирани в България.

Двадесет и една от близо 100 кандидатури на фирми от различни сектори на икономиката бяха номинирани, а 17-членно жури, в което участваха представители на органите на публичната власт, на финансиращите организации, на бизнеса и научната общност, избра победителите в осем области на въздействие на иновациите.

Президентът на Република България, г-н Румен Радев (в средата) и победителите в конкурса за Иновативно предприятие на годината 2017

Президентът на Република България г-н Румен Радев и Атанас Киряков, изпълнителен директор на „Онтотекст“ АД

„Онтотекст“ АД получи наградата за пазарно лидерство за радикалната си иновация в областта на управлението на големи обеми динамично съдържание за издателския бизнес

Graph DB – световно призната графова база данни, използвана от водещи издатели на научно съдържание като Elsevier, Springer Nature и Wiley.

Президентът на Република България г-н Румен Радев и Кристофър Хъчисън, съосновател на „Просфит Текноложис“ АД

„Просфит Текноложис“ АД получи наградата за „Иновация за качество на живот“ за медицинския софтуер и цялостната дигитална услуга, включваща персонализирано проектиране и 3D принтиране на протези за пациенти с ампутирани крайници. Фирмата

е пионер в областта и работи по съвместни проекти с Международната организация на хората с увреждания Handicap International и с медицински центрове в Европа, Австралия и Азия.

Програма „Иновации и подкрепа за бизнеса“

През 2017 г. програма „Иновации и подкрепа за бизнеса“ фокусира своята дейност в следните направления:

- **Подкрепа за малки и средни предприятия (МСП) за установяване на международни партньорства и за навлизане на пазарите на трети страни.** Enterprise Europe Network (EEN) – България, с координатор АРК Консултинг (част от групата на Фондация ПИК), участва в организацията на някои от най-важните бизнес събития в Европа, част от календара на Enterprise Europe Network, и подкрепи над 100 участия в преговори на международно ниво на над 40 български фирми. 10 международни споразумения бяха подписани от български компании, а други три договора бяха инициирани през 2017 г.
- **Консултиране на МСП.** Две бяха основните области на интерес, за които бизнесът потърси консултациите на координатора на EEN АРК Консултинг: (1) достъп до финансиране, с фокус върху инструмента за МСП на програмата Хоризонт 2020, и (2) иновационен мениджмънт. Над 30 български фирми се възползваха от услугите и експертизата на EEN в тези области. В резултат на оказаната подкрепа от страна на МСП бяха разработени и подадени над 10 проектни предложения по Хоризонт 2020, като две от тях бяха отличени със Seal of Excellence. Експертите на АРК Консултинг бяха сред малкото лицензирани специалисти от България от страна на Международната академия за иновационен мениджмънт IMP3rove. Задълбочен анализ и консултации в областта на иновационния мениджмънт бяха предоставени на 11 иновативни български фирми, което доведе до оптимизирано управление на техните иновационни процеси.
- **Бизнес клуб по иновации.** Клубът е неформално обединение на иновативни предприятия за споделяне на успешни примери за иновации от практиката. През 2017 г. членовете на клуба се запознаха с опита на европейски лидери в областта на иновациите като Ирландия и с тяхното успешно възстановяване от глобалната икономическа криза, в което иновациите играят ролята на ключов фактор. „Интерконсулт България“ беше домакин на една от срещите, на която бяха представени иновациите на фирмата на глобално ниво.
- **Ефективност на финансовите инструменти за МСП и иновации.** През 2017 г. Фондация ПИК организира поредица от кръгли маси и общест-

вени дебати с бизнеса и публичните институции по отношение на управлението на националните и европейските финансови инструменти за МСП и иновации, с акцент върху Националния иновационен фонд и Фонда за иновации в културата на Столична община. Предвижда се разработването на мерки и препоръки на базата на международно признати добри практики и мнението и оценката на експерти, заинтересовани страни и партньори от Австрия, Испания, Португалия, Италия, Полша, Франция, Испания, Германия и Естония.

Подкрепа на МСП за създаване на международни партньорства и навлизане на трети пазари

Мрежата ЕЕН-България, координирана от АРК Консултинг, предлага на българските фирми нови възможности за международни партньорства и навлизане на трети пазари

В подкрепа на бизнеса

През 2017 г., АРК Консултинг съорганизира някои от най-значимите бизнес събития в календара на [Enterprise Europe Network](#). Десетки български компании участваха в двустранни бизнес срещи и бизнес мисии извън страната като [E² Tech4Cities 2017 – Energy & Efficiency Technologies for Cities Brokerage Event](#) в Брюксел, [10th Cluster Matchmaking Mission – European Cluster Collaboration Platform](#) в Солун, [Computex Taipei 2017 Brokerage Event](#), [SME Vision2020 Brokerage Event](#) в Скопие, [Reducing, Reusing and Recycling – Business opportunities in the circular economy](#) в Осло.

По време на тези събития се осъществиха над 100 преговорни срещи между

български и чуждестранни компании за обсъждане на нови технологии и съвместни бизнес дейности в различни сектори, някои от които се увенчаха с успешни договори в сектори като автомобилната индустрия, ИКТ и гейминга. Сключените договори са с компании от Европа, Азия и Северна Америка. Сред тях е договор на българска компания за детски кинетични играчки с британски дистрибутор и възможност за износ на китайския пазар. Гейминг компания също реализира партньорства с британски и американски издатели и дистрибутори на електронни игри. Румънски производител и български доставчик за автомобилната индустрия сключиха търговско споразумение, а български бизнес клъстер, заедно с неправителствена организация се включиха в нови трансгранични проекти.

Екипът на ЕЕН подкрепи кандидатстването на български фирми в пилотната инициатива на ЕК [Ready2Go](#),

която подкрепя навлизането на европейски МСП на пазарите на 5 държави извън ЕС – САЩ, Канада, Индия, Чили и Камерун. В резултат на съвместната работа, единствената

българска компания, която преодоля конкуренцията на общо 400 фирми от ЕС и се класира сред финалните 80 в инициативата, е клиент на APK Консултинг.

Консултации на МСП

Достъп до финансиране (Access2Finance)

През 2017 г. около 80 МСП и ново-създадени фирми се възползваха от консултациите на EEN мрежата за разширяване на иновационните си дейности, включително и чрез кандидатстване в Инструмента за МСП на Хоризонт 2020. Много от тях участваха в обученията по Хоризонт 2020. След

подробни консултации с екипа на EEN, 17 компании подадоха проектни предложения за фаза 1 на Инструмента за МСП.

Иновационен мениджмънт: първо национално изследване на профила на български иновативни компании в областта на иновационния мениджмънт съгласно изискванията на методологията IMP³rove

EEN България и водещи консултанти дават ключови указания на предприемачи, как да кандидатстват успешно за Инструмента за МСП на Хоризонт 2020

IMP³rove

АРК Консултинг осигурява на МСП консултантски услуги по оценка на иновационен мениджмънт на основата на международно стандартизирана методология на ATKerney [IMP³rove Academy of Innovation Management](#). IMP³rove осигурява систематичен подход за анализ на основните аспекти на управлението на иновационните дейности на компаниите. Оценката покрива широк набор от индикатори, подходящи за МСП с различна големина и от различни икономически сектори. В резултат на направения задълбочен анализ и предприетите мерки предприятията успяват да регистрират значителен ръст и повише-

на конкурентоспособност на европейските и международните пазари.

В рамките на годишния доклад Иновации.бг 2017 бяха представени резултатите от задълбочено изследване на данни за иновативни български предприятия за периода 2015 – 2017 г.

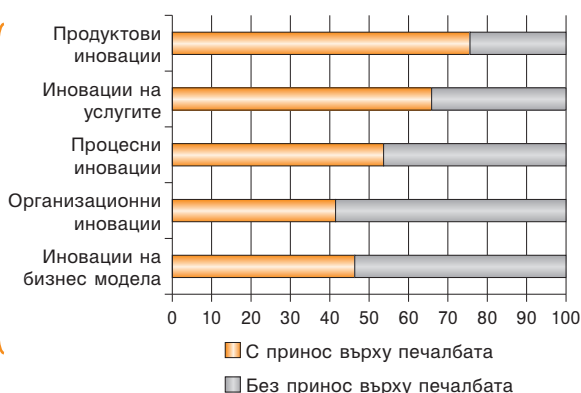
Съгласно базираното на методологията IMP³rove изследване, по-голямата част от иновативните предприятия са микро и малки (70 %), а 30 % са средни и големи. Само 40 % от тях отчитат иновационната си дейност към Националния статистически институт, което е свидетелство за подценения иновационен потенциал на националната икономика, и преди всичко на бизнеса, в рамките на европейските и международните класации и незавидните позиции на нашата страна в тях.

Принос на иновациите към финансовото състояние на иновативните предприятия

80%

от иновативните предприятия отчитат печалба, генерирана от иновации

Източник: Фондация „Приложни изследвания и комуникации“, 2017.

Преобладаващата част от изследваните иновативни предприятия (95 %) инвестират част от бюджета си за изследване и развой в дългосрочни проекти, което не носи бърза възвръ-

щаемост на вложените средства, но представлява основа за преследване на лидерски позиции в областта на новите технологии.

Бизнес клуб по иновации: Успешните иноватори на Единния европейски пазар

Срещите на Бизнес клуба по иновации през 2017 г. събраха отново наградените предприятия в [Конкурса за Иновативно предприятие на годината](#) и бяха място за споделяне на практически опит и на факторите за успех на дейности за повишаване на иновативността на фирмено ниво и на ниво политики.

Сред ключовите предизвикателства, адресирани от Бизнес клуба, бе необходимостта от създаване на про-

водима за иновациите среда като механизъм за засилване на икономическото представяне на българските МСП и индустрия.

Посланикът на Република Ирландия, г-н Майкъл Форбс, сподели с участниците в Клуба пътя на възстановяване на неговата страна след световната икономическа криза. Той подчерта, че през последните три години Ирландия показва най-висок икономически растеж в ЕС, благодарение

Посланикът на Република Ирландия, г-н Майкъл Форбс, по време на срещата на Бизнес клуба по иновации, 11 юни 2017 г.

Участниците в срещата на Бизнес клуба по иновации, 11 юни 2017 г.

Г-н Стоян Боев, основател и изпълнителен директор
на Интерконсулт България

на развитието и внедряването на иновации, някои от които с подкрепата на национални и европейски фондове. Посланик Форбс акцентира и върху важноста от мерки за промотиране на иновационни проекти с въздействие върху обществото.

Едно от основните предизвикателства за българския иновативен бизнес е достъпът до пазари в рамките на ЕС и в трети страни като възможност за създаване на успешни бизнес и технологични партньорства, конкурентоспособни на световно равнище.

Компаниите от Бизнес клуба по иновации споделиха опит и с фирмата [ЕндуроСат](#), която е първата и засега единствена българска компания със спечелен проект за ново поколение сателитни комуникационни модули по фаза 2 на [Инструмента за МСП](#), Хо-

ризонт 2020. Благодарение на екипа на EEN фирмата получи допълнителна експертна помощ от чуждестранен консултант за повишаване на въздействието при изпълнението на проекта.

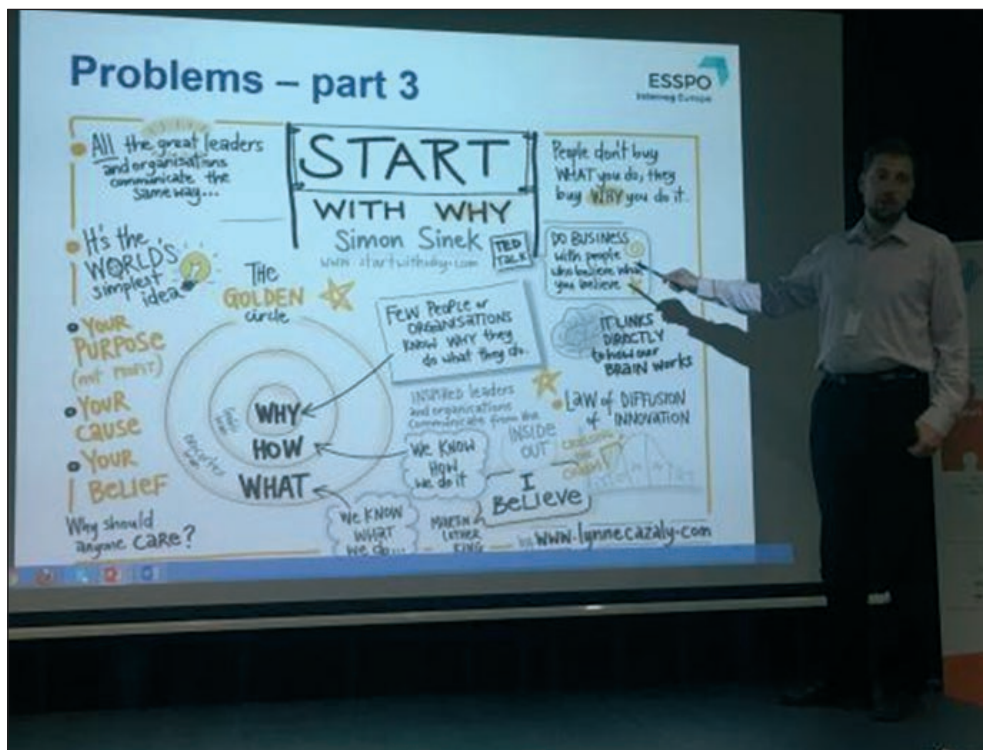
Интерконсулт България ООД, член на Бизнес клуба по иновации, беше домакин на среща за новите правила на Инструмента за МСП, влизащи в сила за периода 2018 – 2020 г. Компанията демонстрира и своите платформи за виртуална реалност и симулатора си за навигационни обучения, използвайки от водещи центрове по корабоплаване в света. Интерконсулт България има над 300 успешни ИКТ проекти с водещи мултинационални и български компании, с принос за същественото подобряване на бизнес процесите в компанията.

Анализ за ефективността на финансовите инструменти в подкрепа на МСП и иновациите

През 2017 г., Фондация „Приложни изследвания и комуникации“ започна работа по нови политически предизвикателства за по-ефективни финансови инструменти в България за подпомагане на МСП и иновациите, ползвайки се от опита и добрите практики на различни региони на ЕС. Екипът на Фондацията стартира работата по изготвяне на анализ на съвкупност от национални и местни финансови инструменти, предназначени за подкрепа на иновациите в европейските региони.

Инициативата ЕСПО анализира предизвикателствата пред институционалната подкрепа на иновативни компании

Инициативата ЕСПО осигури платформа за предприемачи, представители на изследователски организации и институции да споделят проблемите, които стоят пред тях. В рамките на поредица от срещи беше излъчено послание към институциите да осигурят прозрачна, устойчива и предвидима бизнес среда, която да намали риска пред иноваторите. Фондация „Приложни изследвания и комуникации“ в партньорство с колеги от 8 европейски държави анализи-

Експерти от 8 европейски държави дискутират предизвикателствата при насърчаването на иновациите и бизнеса на среща в рамките на инициативата ЕСПО в Тарту, Естония

ра предизвикателствата в работата на [Националния иновационен фонд](#), като представи добрата практиката на [Програмата „Иновации Норвегия“](#) в областта на управлението на публично финансиране. В рамките на инициативата ЕСПО се изследват специфичните потребности на иновативните предприятия и се подготвя набор от казуси – от недостатъчната децентрализация и достъп до ресурси, до пълна автономия при финансирането на иновативни проекти на МСП. Резултатите бяха представени в предаванията на [Българското национално радио](#) и [Списание „Икономист“](#).

Екипът на Фондация „Приложни изследвания и комуникации“ представи първото национално изследване на профила на иновативни български предприятия от гледна точка на прилаганите от тях практики за управление на иновационните дейности на основата на методологията IMP³rove, което беше признато от партньорите като добра практика. През 2018 г. пред инициативата ЕСПО стои задачата за подготовка на препоръки за подобряване на работата на Националния иновационен фонд и обединяването им в рамките на краткосрочен План за действие.

Девет организации от 8 региона в Европа работят в инициативата InnoBridge за установяване на по-ефективни регионални политики за иновации

През ноември 2017 г., партньорите представиха своите регионални добри практики за превръщане на научните изследвания в успешни продукти и услуги

InnoBridge събира европейски регионални практики за превръщане на научните изследвания в пазарен успех [Иновационният фонд към Асоциацията за развитие на София](#) получи специфични препоръки за подобряване на своите дейности.

През 2017 г. бе финализиран анализът на Фонда и партньорите в InnoBridge определиха работата му като добър пример за публично-частно партньорство.

Препоръките към Фонда бяха основани и на добри практики от други европейски региони като създаването на мрежа от университети за споделяне на изследователска инфраструктура,

споделяне на различни стимули за разработки и иновации в предприятията, както и регионалните платформи за отворени иновации.

В края на 2017 г., след серия от срещи в 8-те партньорски региона, започна разработването на индивидуални Планове за действие, съдържащи стъпки и дейности за по-добра ефективност на инструментите в подкрепа на иноваторите. През 2018 г. ще започне и работата по изготвянето на практическо ръководство, насочено към изследователи и предприемачи, и съдържащо препоръки как да превърнем научните разработки и иновации в пазарен успех.

Програма „Научна, технологична и иновационна политика“

Програма „Научна, технологична и иновационна политика“ на Фондация ПИК участва в публични дебати за предизвикателствата, свързани с научните изследвания и иновациите. Тя мобилизира представители на гражданското общество, бизнеса, университети и изследователски организации, както и политици и лица, отговорни за вземането на решения, в диалог за постигане на споделено разбиране за предстоящите трансформации и предизвикателствата в технологичното развитие и иновациите, и ги насочва към изграждането на обща визия за интегрирането на принципите на отговорните научни изследвания и иновации в научната политика. През 2017 г. Програмата се фокусира върху:

- **Подобряване на отговорните научни изследвания и иновациите (ОИИ).** В тясно сътрудничество с българското Министерство на образованието и науката и Фонд „Научни изследвания“ (ФНИ), Фондация ПИК осъществи преглед на състоянието на актуалните политики, практики и дейности, свързани с ОИИ, в стремежа си да ангажира тези участници в съвместното разработване на *Перспективи за укрепване на ОИИ*.
- **Социални иновации и обществена ангажираност с науката и научните изследвания.** Фондация ПИК продължи да стимулира участието на гражданите в подобряване на връзката и сътрудничеството между науката и обществото с цел развитието на по-приобщаваща и по-отговорна национална система за научни изследвания и иновации. На основата на резултатите от няколко консултативни семинара с граждани в целия ЕС, Фондация ПИК разработи аналитичен доклад *Възгледите на гражданите за участието в научни дейности* и направи важен принос към подготовката и публикуването на *Атлас по социални иновации*.
- **Изграждане на капацитет за научни изследвания и управление на проекти в Дунавския регион.** Фондация ПИК участва в регионално партньорство, предлагащо възможности за взаимно обучение и изграждане на капацитет за управление и оценка на научноизследователски инфраструктури (НИ), както в институциите, финансиращи НИ, така и на експерти и професионалисти, ангажирани във вече работещи НИ. Фондация ПИК разработи методология за анализ на националния капацитет за управление на научни и иновационни проекти. Методологията е инструмент за разработване на регионална страте-

гия за изграждане на капацитет за управление на проекти в областта на научните изследвания и иновациите, която предлага насоки към националните и регионалните власти, ангажирани с разработването и изпълнението на научна и иновационна политика.

- **Успешно завърши най-големият проект, координиран от Фондация ПИК – Гражданско участие в разработването на обща рамка за оценка и управление на устойчиви иновации (CASI).** Проектът мобилизира хиляди граждани в цяла Европа за изграждане на визия за ролята и въздействието на науката и научната политика за постигане на устойчиво развитие.

Насърчаване на отговорни изследвания и иновации

Отговорните изследвания и иновации (ОИИ) представляват основна концепция и политическа рамка. Фондация ПИК участва като партньор в една от основните европейски инициативи, насочени към ОИИ, финансирани по Хоризонт 2020 – [RRI-Practice](#). Тя се стреми да произведе знание за участващите организации, академични познания за учени и практики на „науката със и за обществото“, както и политически изводи от полза за Европейската комисия. Фондация ПИК, в партньорство с Министерството на образованието и науката и Фонд „Научни изследвания“, преразглежда настоящия статус на ОИИ в националната научна политика, и въз основа на него през 2018 г. ще разработи Перспективи за засилване на свързаните с ОИИ дейности.

По време на работна среща, организирана от Фондация ПИК в началото на 2017 г., граждански организации, академични среди, представители на индустрията и МОН представиха своето разбиране и практики относ-

но отговорността в научните изследвания и иновациите. Бяха обсъдени както концепцията за ОИИ, така и перспективите за развитието на ОИИ и свързаните с тях предизвикателствата в България. Събитието показва разнообразни знания и нагласи към ОИИ, допринесе за преосмисляне на обхвата и измеренията на ОИИ и определи необходимостта от по-нататъшно институционално ангажиране с някои от основните принципи на ОИИ.

Бяха извършени и изследвания върху начина, по който участващите организации приоритизират ОИИ. През септември 2017 г. в Берлин се проведе среща на представители на институции, които разработват и изпълняват научна политика и предоставят финансиране за научни проекти, с цел представяне и дискутиране на различни организационни подходи към ОИИ, със специален фокус върху бариерите, движещите фактори и добрите практики за имплементиране на ОИИ.

През ноември 2017 г., партньорите представиха своите регионални добри практики за превръщане на научните изследвания в успешни продукти и услуги

Гражданско участие в науката и научните изследвания

Гражданското участие е една от ключовите области на ОИИ. През 2017 г. Фондация ПИК продължи да акцентира върху включването на гражданите с цел подобряване на връзката между науката и обществото и развитие на по-инклузивна, отговаряща на очакванията и отговорна система за научни изследвания и иновации. Като следствие от граждански панел, провел се в рамките на инициативата [PROSO](#), през февруари 2017 г. Фондация ПИК организира втора среща със същите граждани, за да разбере техните възгледи и да получи обратна

връзка за заключенията и предложенията за мерки, целящи подобряването на гражданското участие в научните изследвания и иновациите. Резултатите от работата на гражданския панел и от още 4 срещи с граждани в други европейски държави са анализирани и представени в [Обобщаващ доклад за възгледите на гражданите относно ангажиране с дейности, свързани с научните изследвания](#).

По време на [Международна конференция в Брюксел през юни 2017 г.](#) бяха представени резултати от проуч-

Национален граждански панел в Пловдив, 11 февруари 2017 г.

Конференция за гражданско участие за отговорни изследвания и иновации в Брюксел, 19 юни 2017 г.

ване върху ангажирането на организации от третия сектор. На основата на резултатите от проведените дискусии се оформи *Наръчник за публични политики*.

Фондация ПИК бе домакин на различни събития, които дадоха възможност на гражданите да станат легитимни участници във формулирането на приоритетите на научните изследвания и иновациите на европейско и национално равнище. Инициативата SIMULACT поставя гражданите в основата на процесите за определяне на дневния ред за научноизследователските и иновационните дейности, чрез организирането на европейски консултации с граждани, както онлайн, така и чрез работни срещи. През 2017 г. Фондация ПИК разработи [23 изследователски теми](#), които могат да бъдат използвани при определяне на приоритетите за научни изследвания на всички управленски равнища, които са важни за гражданите в техните избирателни райони.

Консултациите и усилията на SIMULACT за осигуряване на връзка между стре-

межите на гражданите, техните надежди и тревоги за бъдещето, и процесите за определяне на дневния ред на научните изследвания и иновации, бяха взети под внимание при изработването на [Работната програма на Програмата „Хоризонт 2020“ за 2018 – 2020 г.](#)

Устойчиви иновации

През 2017 г. Фондация ПИК се съсредоточи върху насърчаването на устойчивите иновации, като част от публично-политическия дискурс, и върху повишаването на осведомеността в академичните среди, малкия и средния бизнес, и местните и национални власти. Въз основа на своя опит в областта на технологичните оценки, Фондация ПИК бе домакин на сесия в рамките на Третата европейска конференция на тема *Технологична*

оценка в Корк, Ирландия. Дискусиите бяха фокусирани върху методите на гражданско участие като инструмент за устойчиви иновации, както и като средство за въвеждане на иновативни аспекти в публичния дебат по темата.

Фондация ПИК и дългогодишният ѝ партньор „Технологика“ бяха домакини на работна среща във Факултета по икономика и бизнес администра-

ция на Софийския университет, за да разгледат практическите ползи от устойчивите иновации. Беше представена новата рамка за оценка и управление на устойчиви иновации (CASI-F) и бяха представени практически примери за това как тя би могла да бъде използвана от различни групи заинтересовани страни. Рамка-

та е универсален инструмент, който има както бизнес, така и публично-политически приложения.

През 2017 г. Фондация ПИК успешно завърши [Проекта CASI](#), чийто резултати са публично достъпни на неговия уебсайт.

Сътрудничество в областта на науката, технологиите и иновациите в Черноморския регион

През есента на 2017 г. Фондация ПИК бе домакин на семинар в София и съорганизатор на работна среща в Тбилиси, на които бяха обсъдени об-

ществената значимост на социалните, устойчивите, и инклузивните иновации, както и техните научни и технологични основи. Събитията в София

Насърчаване на социални, устойчиви и икономични иновации в Черноморския регион, София, ноември 2017 г.

и в Тбилиси също така имаха за цел да повишат информираността за ползите от тези видове иновации, както и да изведат политически релевантни послания за ГД „Научни изследвания“ на ЕК и държавите от Черноморския регион.

Участниците в двете събития бяха представители на фирми, социални предприятия, организации на гражданското общество и университети, както и на публични институции, активно ангажирани с изработването на национална иновационна и социална политиката, от Армения, Азербайджан, Австрия, България, Грузия, Германия, Молдова, Румъния, Русия,

Турция и Украйна. В рамките на двете събития бяха представени успешни иновационни практики и бяха обсъдени свързаните с тях двигатели, бариери, предизвикателства и възможности. Участниците формулираха и предложения за въвеждането на мерки за подкрепа за социални, устойчиви и инклузивни иновации, за по-цялостно проучване и популяризиране на успешни иновационни практики, за по-активно включването на местните общности в разработването на новаторски решения и за улесняване на сътрудничеството между иноватори, изследователи, бизнеса, политиците и местните общности.

Подобряване на капацитета за управление на научни и иновационни проекти

През 2017 г. Фондация ПИК стартира инициатива в сътрудничество с 11 партньора от Централна Европа и Западните Балкани за укрепване на капацитета в държавите от Дунавския регион за управление на изследователски проекти и проекти за социални и технологични иновации. Целта е да се разработят стратегически препоръки за изграждане на по-добър капацитет и гъвкавост на човешките ресурси в Дунавския регион.

Основната задача на Фондация ПИК в това партньорство през 2017 г. бе да разработи методология за анализ на националния капацитет за управление на научни и иновационни

проекти. Това включваше събиране на добри практики, идентифициране на заинтересованите страни на национално равнище и извършване на проучване относно наличните управленски капацитети и предизвикателствата на различните равнища на управление. Проведено бе и онлайн проучване сред над хиляда експерти и млади ръководители на научни и иновационни проекти в региона. Фондация ПИК и нейните партньори допълнително ще разработят през 2018 г. регионална стратегия за изграждане на управленски капацитет в областта на научните изследвания и иновациите.

Промяна на практиките на енергопотребление в домакинствата

Намаляването на потреблението на енергия и въглеродния отпечатък са сред най-големите съвременни предизвикателства. Фондация ПИК е партньор в инициативата [ENERGISE](#), която има за цел да предложи и тества няколко иновативни подхода за промяна на ежедневните практики на енергопотребление в домакинствата в Европа.

През 2017 г. Фондация ПИК участва в изработването на концептуална рамка за мерки за намаляване на енергопотреблението, която отчита фактори като доходи, образование, семейно положение и пол. В документа се прави извода, че съществуващите публични мерки за намаляване на енергопотреблението трудно биха имали успех, ако културата и моделите на използване на енергия в домакинствата останат непроменени.

Фондация ПИК извърши преглед на съществуващи инициативи за устойчиво потребление на енергия в 10 европейски страни и проучи начините, по които домакинствата намаляват потреблението на енергия и отрицателното въздействие върху околната среда. В рамките на ENERGISE бе генерирана база данни, съдържаща 1068 инициативи, които са достъпни публично на уебсайта на ENERGISE.

Анализът на енергоспестяващите инициативи в България показва, че българските домакинства рядко променят своите практики и поведение, за да намалят потреблението на енергия. Единствените усилия са насочени към обновяване на многофамилни жилищни сгради чрез изпълнение на мерки за енергийна ефективност по национални или общински програми, както и закупуването на енергийно ефективни битови уреди.

Развитие на научноизследователски инфраструктури

През януари 2017 г. Фондация ПИК стартира изпълнението на инициатива за справяне с предизвикателството на недостатъчния капацитет за провеждане на ex-ante прегледи, мониторинг и оценка на въздействието на научноизследователските инфраструктури (НИ) в Дунавския регион, като част от регионално партньорство, което осигурява различни възможности за обучение на експерти както от министерства на науката, така и от изследователски инфраструктури.

Фондация ПИК допринесе за разработването на обучителни дейности, като се съсредоточи върху две основни задачи: 1) обучение на управляващи научните инфраструктури, финансиращите ги институции и публично-политически организации, както и потенциални оценители на научните инфраструктури; и 2) регистър на оценителите на научни инфраструктури. Фондацията разработи и методология за оценка на потребностите на заинтересованите страни и изготви доклад, предоставящ цялостен пре-

Участници в семинара за стратегически диалог във Виена

глед на рамката за развитие на научните инфраструктури в България.

Докладът направи задълбочен преглед на ключовите въпроси в нацио-

налната политика и практика на НИ и включи оценка на националните усилия за планиране, мониторинг и оценка на НИ.

Социалните иновации като двигател на социалната промяна

Социалните иновации са ключова изследователска област за Фондация ПИК. През 2017 г. организацията взе участие в серия от семинари в рамките на инициативата Социални иновации – движеща сила на социалната промяна (SI-DRIVE), която е насочена към разширяване на знанията за социалните иновации и към картографиране на социални иновации

в различни социални контексти. Всеки от семинарите се фокусира върху определен сектор. Фондацията взе участие в семинарите, посветени на образование, енергетика и околната среда.

Фондация ПИК участва и в изготвянето на [Атлас за социални иновации \(SI-Atlas\)](#), който подробно описва раз-

разнообразие от социални иновации в различни части на света и в различни области на политиката, и показва значението на социалните иновации за глобалното решаване на социалните, икономическите, политическите и екологичните предизвикателства на 21-ви век.

Ефекти от реструктурирането на големи промишлени предприятия в ЕС

През 2017 г. APK Консултинг си партнира с EUROFOUND – Европейската фондация за подобряване на условията на живот и труд, в изследователската инициатива „Предоставяне на качествено изследване на интервенции на организационно равнище за намаляване на негативните ефекти от реструктурирането върху служителите в големите предприятия в ЕС“, като част от годишния доклад на Европейския мониторинг за реструктуриране (ERM) от 2017 г., подготвен от EUROFOUND. APK Консултинг участва във валидирането и разширяването на съвкупността от добри практики, за осъществяване на ефективно реструктуриране на работното място, чрез задълбочени интервюта със съответните експерти и заинтересовани страни в България. Беше изготвен и казус за успешна интервенция на българско промишлено предприятие, насочена към подобряване на негативните ефекти от реструктурирането върху работниците и служителите. Казусът спомогна да се анализира съдържанието, дизайна, специфичните за организацията фактори и контекстуални въпроси, които оказват влияние върху подобни интервенции и подобряват съществуващите насоки за практикуващите и авторите на политики.

пространението на социални иновации в цяла Източна Европа и прави критичен преглед на взаимодействието между социалните иновации и устойчивото развитие. Атласът предоставя глобален поглед към богатото

Програма „Безопасен интернет“

safenet.bg

От 2005 г. Фондация ПИК е координатор на Националния център за безопасен интернет (НЦБИ) в България като част от европейската

мрежа от центрове за безопасен интернет Insafe и на Международната асоциация на интернет горещи линии INHOPE. Фондацията поддържа онлайн Гореща линия за сигнали за незаконно и вредно за деца съдържание и поведение в интернет и координира работата на Консултантска линия за безопасен интернет, която се поддържа от партньорската Асоциация „Родители“. Получаваните от онлайн Горещата линия сигнали за сексуална експлоатация на деца онлайн се проверяват и се предават за по-нататъшни действия на отдел „Киберпрестъпност“ на Главна дирекция „Борба с организираната престъпност“ на МВР. На Консултантската линия обучени психолози дават съвети и помагат да се разрешат опасни и проблемни ситуации с дете в интернет.

Важна част от работата на Центъра за безопасен интернет е информирането и обучението на деца, родители и учители по темата за рисковете за деца в интернет чрез информационни материали, кампании, разработване на обучителни методики и преки обучения на деца, учители и родители за безопасно ползване на интернет от децата През 2005 г. Горещата линия беше отличена със специална награда от Министерството на вътрешните работи за граждански принос за работата на полицията.

През 2017 г. Програма „Безопасен интернет“ разшири дейностите на Центъра за безопасен интернет и на Обществения съвет за безопасен интернет, който включва представители на 22 държавни институции, бизнес асоциации, телекомуникационни оператори, неправителствени организации и експерти. От голямо значение за техния успех беше и детското и младежкото участие, което позволява да се следят тенденциите в използването на ИКТ от децата и младежите и с тях да се консултират най-ефикасните начини да се достигне и повлияе на техните връстници за повишаване на тяхната информираност и умения да се пред-

пазват от рискове, възползвайки се от неограничените възможности, предлагани от дигиталните технологии, за учене и израстване като отговорни и успешни дигитални граждани.

Онлайн Горещата линия обработи над 4000 сигнала през 2017 г. Бяха открити и премахнати стотици сайтове и материали, съдържащи сексуална експлоатация на деца. Това помогна на отдел „Киберпрестъпност“ да установи и задържи десетки лица, заподозрени в сексуални злоупотреби с деца или в производство и разпространение онлайн на материали с подобно съдържание.

240 деца преминаха обучение за киберскаут

НЦБИ разработи редица информационни и учебни материали и проведе десетки обучения на деца, родители и учители как да се избягват онлайн рисковете и да се реагира при инциденти с деца в интернет. През 2017 г. обученията обхванаха над 800 учители, училищни психолози и педагогически съветници, социални работници, над 300 родители и повече от 350 деца в 25 населени места. Екипът на Програмата „Безопасен интер-

нет“ актуализира и разработи нови методики за ефективни обучения. Учебната програма за деца „Киберскаут“, която продължи за трета поредна година, се доказа като един от най-успешните методи за повишаване на знанията и уменията на деца на възраст 11-12 години.

Изграждането и регулярното актуализиране на база от знания, помагаща за разработването на адекватни ма-

ОБУЧИТЕЛНА ПРОГРАМА „КИБЕРСКАУТ“

През 2017 г. над 240 деца от 12 училища от 15 населени места преминаха двудневно обучение. Сертифицираните киберскауты разпространиха новопридобитите си знания за рисковете онлайн и начините за тяхното предотвратяване сред повече от 800 техни връстници. Националната мрежа от киберскауты включва вече над 500 ученика в 32 населени места. Програмата беше класирана на 9-о място в ЕС от Европейската мрежа за превенция на престъпността.

териали и методики за повишаване на информираността и за обучения, е важна част от дейността на НЦБИ. Като представител за България на международната изследователска мрежа „Деца на света онлайн“ Фондация ПИК проведе национално представителното изследване „Деца на България онлайн“. Сравнението на резултатите от новото изследване с данните от изследването от 2010 г. „Деца на ЕС онлайн“, ползващо сходна методология, позволи да се идентифицират тенденциите в използването на ИКТ и рисковете за деца в интернет. На тази база бяха изготвени 3 аналитични доклада: „Деца на България онлайн: Рискове и вреди“, „Родителска подкрепа за развитие на дигиталните умения на децата“ и „Дигитално грамотни ли са родените

в дигиталната епоха деца“. Докладите привлякоха вниманието на изследователи, академични кадри и професионалисти както в България, така и в чужбина, а също и на медиите и широката аудитория. Основните изводи бяха представени на националния форум за международния Ден за безопасен интернет и на конференция, организирана от УНИЦЕФ-България и Държавната агенция за закрила на детето.

Резултатите от изследването „Деца на България онлайн“ станаха основа за разработването на първата методика за въвеждане на обучение по дигитално-медийна грамотност в началното образование „От дигитална грамотност към дигитално гражданство“. Методиката беше разработена

Изводите от национално представително изследване бяха представени на експерти и професионалисти

През септември бе създадена Коалиция за медийна грамотност в училище

Българските младежи дискутираха с представителите на Фейсбук онлайн безопасността

от експерти от Фондация ПИК, преподаватели от Факултета по начална и предучилищна педагогика (ФНПП) на Софийския университет и практикуващи учители. Тя беше изпробвана в десетки училища и беше отправено предложение към Министерството на образованието и науката да бъде включена в учебните програми. Методиката стана и съставна част от обучението на студентите и на магистърската програма на ФНПП.

С цел да обедини усилията си за реформа в образованието с други заинтересувани организации, Фондация ПИК в партньорство с Центъра за дебати „Червената къща“ и още 12 граждански организации, работещи за осъвременяване на образователната система, учреди на 11 септември 2017 г. в София Коалиция за медийна грамотност в училище. Коалицията е отворена за нови организации, експерти и професионалисти в образованието. Сред учредителите на коалицията са Институтът за прогресивно образование, Асоциацията на европейските журналисти в България, Заедно в час, Национална мрежа за децата, Образование България 2030, Фондация „Гласът на децата“. Целта на коалицията е да провокира обществен дебат и да разпространи примери за успешни модели за ранно развитие на дигитално-медийна грамотност. За тази цел беше изработена дългосрочна програма за събития и инициативи по темата за дигитално-медийна грамотност в училище, чрез които да се настоява за адекватна образователна реформа.

За да бъдат включени младите хора по-активно в дейностите за развитие на дигитално-медийна грамотност, през април 2017 г. беше организирана среща на младежи с регионални-

те представители на Фейсбук. Над 30 младежи представиха своите вждания и предложения за повишаване на сигурността при ползване на социалната мрежа.

Членове на Младежкия панел към НЦБИ взеха участие в националния младежки форум Voice It, организиран от Национална мрежа за децата, където настояха за въвеждане на ранно обучение в дигитално-медийна грамотност като мярка за превенция на рисковете за деца онлайн. НЦБИ беше един от домакините на форума, който се проведе на 20 ноември

НЦБИ разработи ново мобилно приложение

Младежи и професионалисти дискутираха по темата за езика на омразата в интернет

2017 г. в Античния комплекс Сердика в София. Младежите изтъкнаха, че за да се намали езикът на омразата и агресията онлайн и офлайн, в учебните програми трябва да залегне развитието на критичното мислене и на другите компоненти на дигитално-медийната грамотност.

Младежкият панел изработи и сценарий за отбелязването на международния Ден за безопасен интернет на 7 февруари в София. Те изпълняваха и ролята на модератори на дискусия между учители, ученици, експерти от държавни институции и от гражданския сектор, като на базата на примери за език на омразата и фалшиви новини обсъдиха възможните пътища за намаляване на речта на омразата в интернет. Участниците в дискусията изработиха и конкретни предложения

към Министерството на образованието и науката.

Дискусията за езика на омразата и агресията онлайн продължи и по време на годишната среща на младежките парламенти в Горна Оряховица. На тази тема беше посветена и училищната кампания „От теб з@виси“, за която НЦБИ разработи презентации и планове за уроци, както и насоки за учителите, които да проведат занятия със своите ученици. Над 100 училища от цялата страна се включиха в кампанията, като проведоха занятия и дискусии по темата.

В края на 2017 г. НЦБИ пусна в действие свое мобилно приложение, което позволява бърз достъп до Консултантската линия на Центъра или бързо подаване на сигнал за незаконно

или вредно за деца онлайн съдържание и поведение. Приложението има две допълнителни функционалности: възможност да се провери силата на дадена парола и тест за проверка на знанията и уменията да се ползва интернет безопасно и да се реагира при възникване на риск или инцидент с дете в интернет. Приложението *SafeNetApp* беше разработено с подкрепата на Теленор България и Интернет общество. То е налично за свободно сваляне както за мобилни устройства на Андроид, така и за устройства с iOS. Приложението дава възможност с един клик потребителят да се свърже с консултант на НЦБИ

по телефон или през модул за чат в реално време, както и да отвори онлайн формата за подаване на сигнал за незаконно или вредно за деца съдържание и поведение онлайн. Тестът за проверка на знанията в приложението е разработен като викторина, която потребителят може да опита да премине с по-малко грешни отговори, а ако се регистрира в играта, може да участва в състезание с другите потребители, които са използвали играта. Те могат многократно да минават теста, за да подобрят представянето си, а по този начин – да повишат своите знания и умения за предотвратяване на опасности в интернет.

ВТОРА ЧАСТ
Управление

Институционално развитие

Фондация „Приложни изследвания и комуникации“ е регистрирана в Централния регистър на Министерството на правосъдието като неправителствена организация в обществена полза. ЮЛНЦ в обществена полза са задължени да спазват допълнителни разпоредби за финансово отчитане и да представят годишни отчети за дейността си. През 2006 г. Фондация „Приложни изследвания и комуникации“ регистрира АРК Консултинг ЕООД – консултантска фирма, целяща да оползотвори опита на организацията по възможно най-добрия начин. Компанията предлага консултантски услуги в областта на иновациите и ИКТ. Тя разработва и изпълнява национални и международни проекти по рамковите програми на ЕС, Кохезионния и Структурните фондове.

Фондацията и АРК Консултинг формират Групата на Фондация „Приложни изследвания и комуникации“.

През 2017 г. в Групата на Фондация ПИК работиха 26 души, включително консултанти на непълно работно време. Екипът на Фондация ПИК се състои от млади, добре образовани

и високо мотивирани хора и опитни експерти, уважавани за своя професионализъм и високо качество на работа.

Фондацията се управлява в съответствие с принципите на доброто управление, отчетността и прозрачността. Прилагането на тези принципи се изразява в:

- годишно одитиране от 1992 г. насам;
- одитиране на отделни проекти;
- публикуване в интернет на годишни отчети за дейността на български и английски език;
- редовно публикуване на информация за текущи проекти и събития на уебсайта на фондацията, с цел информиране на широката общественост за своята дейност;
- политика за защита на децата, която съдържа етичен кодекс, принципи и правила при работата с деца;
- публикации в медиите, с цел повишаване на ефективността на отправените препоръки и обществената информираност за подкрепяните каузи.

Програмна и административна структура

Настоятелство

Д-р Огнян Шентов, Председател на Настоятелството
Владимир Йорданов, Заместник-председател на Настоятелството
Д-р Инко Разпопов, Член на Настоятелството
Любомир Христов, Член на Настоятелството

Екип

Николай Бадински, Изпълнителен директор
Зоя Дамянова, Програмен директор
Руслан Стефанов, Координатор, Innovation.bg и Генерален мениджър,
АРК Консултинг

Програма „Иновации и подкрепа за бизнеса“

Даниела Чонкова, Програмен мениджър
Деница Маринова, Ръководител на проект
Проф. Теодора Георгиева, Главен експерт
Д-р Фани Колева, Старши анализатор
Мая Цанева, Експерт „Връзки с обществеността“

Програма „Научна, иновационна и технологична политика“

Венцеслав Козарев, Програмен мениджър
Благовеста Чонкова, Старши анализатор
Марко Хайдиняк, Старши анализатор
Десислава Асенова, Анализатор
Константин Иванов, Анализатор
Галина Сапунджиева, Анализатор

Център за безопасен интернет

Георги Апостолов, Програмен мениджър
Любомир Сирков, Анализатор
Петър Кънчев, Анализатор
Емануил Георгиев, Анализатор

Финанси и администрация

Даниела Зайн, Счетоводител
Кристина Цветкова, Финансов експерт
Марияна Янкова, Административен секретар
Димитър Стаменов, Системен администратор

ЧАСТ ТРЕТА
Финансов отчет

Applied Research and Communications Fund (The Group)

Consolidated Annual Financial Statements

31 December 2017

Independent Auditor's Report

To the Owner of
APPLIED RESEARCH AND COMMUNICATIONS FUND

Report concerning the audit of the consolidated financial statements

Opinion

We made an audit of the consolidated financial statements of APPLIED RESEARCH AND COMMUNICATIONS FUND ("the Group"), containing the consolidated statement of comprehensive income as at **31 December 2017**, and the consolidated statement of financial position, the consolidated statement of cash flows and consolidated statement of changes in equity, ending on this date, as well as the clarifying enclosures to the consolidated financial statements, containing also summarized announcement of the significant accounting policies.

On our opinion, the enclosed consolidated financial statements presents in reliable way, in all major aspects the financial condition of the Group at 31 December 2017 and its financial results from the activity and the cash flows for the year, ending on this date, in accordance with the International Financial Reporting Standards as adopted by the European Union.

Basis for expression of opinion

We made our audit in accordance with the International standards on auditing (ISAs). Our responsibilities according to these standards are further described in the section of our report "Responsibilities of the auditor for the audit of the consolidated financial statements". We are independent from the Group in accordance with the Code of ethics for professional accountants of the International ethics standards Board for accountants (The IESBA code), along with the ethical requirements of the Independent financial audit act (IFAA), applicable towards our audit of consolidated financial statements in Bulgaria as we implemented also our other ethic responsibilities in accordance with the requirements of IFAA and the IESBA code. We consider that the auditor evidence, received from us, is sufficient and proper in order to provide basis for our opinion.

Other information, different from the consolidated financial statements and the auditor report on it

The management is responsible for the other information. The other information consists of report for the activity, incl. a declaration for corporate management, drawn by the management according to chapter seventh of the Accounting act, but it does not include consolidated financial statements and our auditor report on it.

Our opinion regarding the consolidated financial statements does not comprise the other information and we do not express any form of conclusion for certainty about it, unless it is explicitly stated in our report and to the extent, to which it is stated.

In connection with our audit of consolidated financial statements, our responsibility is to read the other information and thus to assess whether this other information is in essential discrepancy with consolidated financial statements or with our knowledge, acquired during the audit or in other way seems to contain improper reporting/accountings.

If on the basis of the work, which we have done, we (would) reach to a conclusion that if there is a significant improper reporting of this other information, we are required to report that fact.

We don't have what to report in this relation.

Responsibilities of the management for the consolidated financial statements

The management bears responsibility for the development and reliable submission of these consolidated financial statements in accordance with IFRS, applicable in EU and for such internal control system, which the management determines as being necessary for ensuring the development of consolidated financial statements, which do not contain improper reporting, regardless whether (this is) due to a fraud or a mistake.

Upon development of the consolidated financial statements the management is responsible for evaluating the ability of the Group to continue functioning as a going concern, announcing, when applicable, issues related with the assumption about going concern and using the accounting basis on the grounds of the assumption for a going concern, unless if the management intends to liquidate the Group or to suspend its activity, or if the management in fact has no other alternative but to act this way.

Responsibilities of the auditor for the audit of the consolidated financial statements

Our goals are to obtain a reasonable extent of certainty whether the consolidated financial statements contains significant improper reporting, regardless whether (this is) due to a fraud or a mistake and to issue an auditor report, which to include our auditor opinion. The reasonable extent of certainty is a high extent of certainty, but it is not a guarantee that an audit, made in accordance with the ISA shall always reveal improper reporting, when such reporting exists. Improper reporting may arise as a result of a fraud or mistake and they are considered as significant, if it would be reasonable to expect that they, independently or in aggregate, would cause impact on the economic solutions of the consumers, taken on the basis of these financial statements.

As a part of the audit in accordance with IAS, we use professional evaluation and we keep professional skepticism during the whole audit. We also:

- Identify and assess the risks of significant improper accountings in the consolidated financial statements, regardless whether due to a fraud or a mistake, we develop and implement auditor procedures in response to these risks and we obtain auditor evidence, which are sufficient and proper as to provide basis for our opinion. The risk not to be revealed significant improper accounting, which is a result of a fraud, is higher than the risk of significant improper accounting, which is a result of a mistake, because the fraud could include a secret agreement, forgery, intentional omissions, statements for making the auditor in deceit as well as neglect or avoidance of the internal control.
- Obtain understanding about the internal control, having relation to the audit, in order to develop auditor procedures, which are appropriate under the particular circumstances, but not to express opinion regarding the internal control of the Group.
- Assess the adequacy of the used accounting policies and reasonableness of the accounting approximate evaluations and the related disclosures, made by the management.
- Reach conclusion about the relevance of the usage by the management of the accounting basis on the grounds of the assumption for a going concern and, based on the received

auditor evidence whether it exists significant uncertainty, concerning events or conditions, which could cause significant doubts about the ability of the Group to keep functioning as a going concern. If we reach a conclusion that there is a significant uncertainty, we are required to draw attention in our auditor report to the disclosures in the consolidated financial statements, related to that uncertainty, or in case these disclosures are inadequate, we have to modify our opinion. Our conclusions are based on the auditor evidence, received up to the date of our auditor report.

- However, future events or conditions could make the Group suspend its functioning as a going concern.
- We evaluate the whole presentation, structure and contents of the consolidated financial statements, including the disclosures and whether the consolidated financial statements represent the fundamental transactions for it and events in a way, which reaches reliable presentation.

We communicate with the management, along with the other issues, (also) the envisaged scope and time for implementation of the audit and the significant ascertainments of it, including significant faults in the internal control, which we identify during the audit we make.

We also submit a statement to the management, that we have implemented the applicable ethic requirements in connection with the independence and that we shall communicate with it all relations and other issues, which would reasonably considered as being related to independence, and when applicable, also the related protective measures.

Amongst the issues, communicated with the management, we determine those issues, which have been with most importance during the audit of the consolidated financial statements for the current period and which therefore appear key auditor issues. We have described these issues in our auditor report, except in the cases, in which an act or normative regulation prevents the public disclosure of information on that issue or when, in extremely rare cases, we have decided that a particular issue ought not to be communicated in our report, because it would be reasonable to expect that the unfavorable consequences of that action would exceed the benefits as far as the public interest of that communication is concerned.

Report in relation to other statutory and regulatory requirements

Opinion in connection with art. 37, para 6 of the Accountancy act

On the grounds of the implemented procedures, our opinion is that:

- a) The information, included in the report about the activity for the financial year, for which have been developed the consolidated financial statements, corresponds to the consolidated financial statements.
- b) The report about the activity was made in accordance with the requirements of Chapter seven of the Accountancy act.

Date 25 September 2018

The image shows a handwritten signature in black ink, which appears to be 'Stoyan Donev'. Below the signature is a circular stamp. The stamp contains the text: '0509' on the left, 'Стоян Донеv' in the center, and 'Регистриран одитор' at the bottom.

Stoyan Donev – certified auditor
Sofia, No. 8 Bacho Kiro str.

(all amounts in BGN thousand)	Note	For the year ending:	
		31 December 2017	31 December 2016
Assets			
Property, plant and equipment	5	15	9
Investment property	6	127	128
Total non-current assets		142	137
Trade and other receivables	7	811	780
Cash and cash equivalents	8	1,793	1,921
Deferred expenses	9	1	46
Total current assets		2,605	2,747
Total assets		2,747	2,884
Equity			
		1,931	1,912
Liabilities			
Payables to partners and suppliers	10	151	108
Deferred financing	12	665	864
Total current liabilities		816	972
Total liabilities		816	972
Total equity and liabilities		2,747	2,884

These consolidated financial statements were approved by the Board of Trustees on 27 July 2018. They are signed on behalf of the Board of Trustees by:

Nickolay Badinski
 Executive Director
 27 July 2018

Initialed for identification purposes in reference to the audit report:

Stoyan Donev
 Registered Auditor
 25 September 2018

Applied Research and Communications Fund (The Group)
Consolidated Statement of Comprehensive Income, 31 December 2017

(all amounts in BGN thousand)	<i>Note</i>	For the year ending:	
		31 December 2017	31 December 2016
Revenues from grants financing	13	1,537	1,434
Cost of sales	14	<u>(1,510)</u>	<u>(1,397)</u>
Gross profit		27	37
Other operating income		264	382
Administrative expenses		(258)	(375)
Impairment losses		<u>(13)</u>	<u>(13)</u>
Revenue from operating activities		20	31
Financial income		2	9
Financial expenses		<u>(4)</u>	<u>(10)</u>
Net financing costs	15	(2)	(1)
Profit before income tax		18	30
Income tax expense	16	-	(1)
Net profit for the period		<u>18</u>	<u>29</u>
Other comprehensive income		-	-
Total comprehensive income		<u>18</u>	<u>29</u>

These consolidated financial statements were approved by the Board of Trustees on 27 July 2018. They are signed on behalf of the Board of Trustees by:

Nikolay Badinski
 Executive Director
 27 July 2018

Initialed for identification purposes in reference to the audit report:

Stoyan Donev
 Registered Auditor
 25 September 2018

Applied Research and Communications Fund (The Group)
Consolidated Statement of Changes in Equity, 31 December 2017

(all amounts in BGN thousand)	Note	Retained earnings
Balance as of 1 January 2016		1,883
Net profit for the year		29
Balance as of 31 December 2016		1,912
Balance as of 1 January 2017		1,912
Net profit for the year		18
Other changes		1
Balance as of 31 December 2017		1,931

These consolidated financial statements were approved by the Board of Trustees on 27 July 2018. They are signed on behalf of the Board of Trustees by:

Nikolay Badinski
Executive Director
27 July 2018

Initialled for identification purposes in reference to the audit report:

Stoyan Donev
Registered Auditor
25 September 2018

(all amounts in BGN thousand)	<i>Note</i>	For the year ending:	
		31 December 2017	31 December 2016
Cash generated from operations			
Profit before income tax		18	29
Adjustments for:			
Depreciation		<u>7</u>	<u>8</u>
Changes in working capital:			
(Increase)/Decrease of Trade and other receivables		(31)	8
(Increase)/Decrease of Trade and other payables		43	196
(Increase)/Decrease of Deferred financing		(206)	8
(Increase)/Decrease of Deferred expenses		<u>45</u>	<u>196</u>
Net cash from operating activities		<u>(124)</u>	<u>241</u>
Income tax paid		<u>-</u>	<u>-</u>
Net cash generated from operating activities		<u>(124)</u>	<u>241</u>
Cash flows from investing activities			
Payments for acquisition of property, plant and equipment		<u>(2)</u>	<u>(2)</u>
Net cash used in investing activities		<u>(2)</u>	<u>(2)</u>

(all amounts in BGN thousand)	Note	For the year ending:	
		31 December 2017	31 December 2016
Cash flows from financing activities			
Loans received		-	-
Interest and commissions paid		(2)	(39)
Net cash used in financing activities		(2)	(39)
Net increase/(decrease) in cash and cash equivalents		(128)	200
Cash and cash equivalents at the beginning of the year		1,921	1,721
Cash and cash equivalents at the end of the year	16	1,793	1,921

These consolidated financial statements were approved by the Board of Trustees on 27 July 2018. They are signed on behalf of the Board of Trustees by:

Nikolay Badinski
Executive Director
27 July 2018

Initialled for identification purposes in reference to the audit report:

Stoyan Donev
Registered Auditor
25 September 2018

1. Background and activities

Applied Research and Communications Fund (ARC Fund), established in 1991, is a not-for-profit organisation with its legal seat in Republic of Bulgaria. Its main objectives are:

- To drive the development of the **knowledge economy** in Bulgaria and Europe;
- To promote innovation and facilitate the transfer of new and advanced technologies and know-how;
- To support **cross-border networking** and **capacity building** of businesses, public agencies or private organizations, by using the advances in information and communication technologies.

In pursuit of these objectives, ARC Fund designs and implements strategies for capacity building of NGOs, information society development and technological innovation.

The consolidated financial statements of ARC Fund for the year ended 31 December 2017 comprise the Fund and its subsidiary ARC Consulting EOOD (together referred to as the "Group").

ARC Fund owns 100 % of the share capital of its subsidiary ARC Consulting EOOD. ARC Consulting EOOD is a limited liability company established in Republic of Bulgaria. The company is registered in Sofia City Court with act № 9428/2006 from 28 August 2006. Its core activity is offering of consultancy services in the area of policies and practices of the European Union.

As of 31 December 2017 the Group has 28 employees.

These consolidated financial statements have been approved by the Board of Trustees of the Fund on 27 July 2018.

2. Accounting policies

The principal accounting policies applied in the preparation of these consolidated financial statements are set out below. These policies have been consistently applied to all the years presented, unless otherwise stated.

2.1. Basis of preparation

These consolidated financial statements have been prepared in accordance with International Financial Reporting Standards (IFRS), as adopted by the European Union. The financial statements have been prepared under the historical cost convention.

The consolidated financial statements comprise the financial statements of the Fund and its subsidiaries as of 31 December each year. The financial statements of subsidiaries are prepared for the same reporting period as the parent Fund, using consistent accounting policies. For consolidation purposes, the financial information of the Group has been combined on a line-by-line basis by adding together like items of assets, liabilities, income and expenses.

All intra-group balances, income and expenses and unrealized gains resulting from intra-group transactions are eliminated in full. Unrealised losses are also eliminated but considered an impairment indicator of the asset transferred. Subsidiaries are fully consolidated from the date of

acquisition, being the date on which the Group obtains control, and continue to be consolidated until the date that such control ceases. Accounting policies of subsidiaries have been changed where necessary to ensure consistency with the policies adopted by the Group.

Subsidiaries are all entities (including special purpose entities) over which the Group has the power to govern the financial and operating policies generally accompanying a shareholding of more than one half of the voting rights. The existence and effect of potential voting rights that are currently exercisable or convertible are considered when assessing whether the Group controls another entity.

The purchase method of accounting is used to account for the acquisition of subsidiaries by the Group. The cost of an acquisition is measured as the fair value of the assets given, equity instruments issued and liabilities incurred or assumed at the date of exchange, plus.

Identifiable assets acquired and liabilities and contingent liabilities assumed in a business combination are measured initially at their fair values at the acquisition date, irrespective of the extent of any non-controlling interest. The excess of the cost of acquisition over the fair value of the Group's share of the identifiable net assets acquired is recorded as goodwill. If the cost of acquisition is less than the fair value of the net assets of the subsidiary acquired, the difference is recognised directly in the income statement.

After initial recognition, goodwill is measured at cost less any accumulated impairment losses. For the purpose of impairment testing, goodwill acquired in a business combination is, from the acquisition date, allocated to each of the Group's cash-generating units that are expected to benefit from the synergies of the combination, irrespective of whether other assets or liabilities of the acquiree are assigned to those units.

Where goodwill forms part of a cash-generating unit and part of the operation within that unit is disposed of, the goodwill associated with the operation disposed of is included in the carrying amount of the operation when determining the gain or loss on disposal of the operation. Goodwill disposed of in this circumstance is measured based on the relative values of the operation disposed of and the portion of the cash-generating unit retained.

Transactions with non-controlling interests

Non-controlling interests represent the portion of profit or loss and net assets not held by the Group and are presented separately in the income statement and within equity in the consolidated balance sheet, separately from parent shareholders' equity. Disposals of non-controlling interests result in gains and losses for the Group that are recognised in the income statement. Acquisitions of non-controlling interests are accounted for whereby the difference between the consideration and the book value of the share of the net assets acquired is recognised in goodwill.

The preparation of the financial statements in accordance with IFRS requires management to make estimates and assumptions. The management relied on their own judgment when applying the accounting policy of the Group. The elements of the financial statements whose presentation includes higher degree of judgment or subjectivity and for which the assumptions and judgments have higher influence are separately disclosed in Note 4.

New and amended standards, adopted by the Group:

New and amended standards and interpretations mandatory for the first time for the financial year beginning 1 January 2017 are not early adopted by the Group because management of the Group believes that they are not currently relevant to the Group although they may affect accounting for future transactions and events.

New standards, amendments and interpretations issued but not effective for the financial year beginning 1 January 2016 are not early adopted by the Group. They are not relevant to Group although they may affect accounting for future transactions and events.

2.2. Foreign currency transactions

2.2.1. Functional and presentation currency

Items included in the financial statements of the Group are measured using the currency of the primary economic environment in which the entity operates ('the functional currency'). The functional and presentation currency in these consolidated financial statements is 'Bulgarian lev' or 'BGN'.

2.2.2. Transactions and balances

Foreign currency transactions are translated into the functional currency using the exchange rates prevailing at the dates of the transactions. Foreign exchange gains and losses resulting from the settlement of such transactions and from the translation at year-end exchange rates of monetary assets and liabilities denominated in foreign currencies are recognised in the statement of comprehensive income.

2.3. Property, plant and equipment

All property, plant and equipment are stated at historical cost less depreciation, less impairment losses, if any. Historical cost includes all expenditure that is directly attributable to the acquisition of the items.

Subsequent costs are included in the assets carrying amount or recognised as a separate asset, only when it is probable that future economic benefits associated with the item will flow to the Group and the cost of the item can be measured reliably.

Depreciation commences from the date the asset is available for use. Land is not depreciated as it is deemed to have an indefinite life. Assets under construction are not depreciated as not yet available for use.

The Group uses straight – line depreciation method. Depreciation rates are based on the useful life of the different types of property, plant and equipment as follows:

Buildings	100 years
Computers and equipment	3 – 6.67 years
Vehicles	6.67 years
Fixtures and fittings	2 – 6.67 years

Property, plant and equipment is depreciated from the month, following the acquisition date and for internally generated assets – from the month, following the date of entering into use.

An asset's carrying amount is written down immediately to its recoverable amount if the asset's carrying amount is greater than its estimated recoverable amount.

2.4. Intangible assets

Intangible assets acquired by the Group are presented at cost, less accumulated amortisation and impairment.

Subsequent expenditures

Subsequent expenditure on capitalised intangible assets is capitalised only when it increases the future economic benefits embodied in the specific asset to which it relates. All other expenditure is expensed as incurred.

Amortisation is charged to the income statement on a straight-line basis over the estimated useful lives of intangible assets usually for 4-5 years.

2.5. Financial assets

The Group classifies its financial assets in the following categories: at fair value through profit or loss, loans and receivables, held-to-maturity investments, and available-for-sale financial assets. The classification depends on the purpose for which the investments were acquired. Management determines the classification of its investments at initial recognition and re-evaluates this designation at every reporting date.

Financial assets at fair value through profit or loss

Financial assets at fair value through profit or loss are financial assets held for trading. A financial asset is classified in this category if acquired principally for the purpose of selling in the short term. Assets in this category are classified as current assets.

For the purposes of these financial statements short term means a period within 12 months. During the year, the Group did not hold any investments in this category. The Group does not possess such financial assets as of 31 December 2017.

Loans and receivables

Loans and receivables are non-derivative financial assets with fixed or determinable payments that are not quoted in an active market. They are included in current assets, except for maturities greater than 12 months after the balance sheet date. These are classified as non-current assets. The Group's loans and receivables comprise 'trade and other receivables' and 'cash and cash equivalents' in the balance sheet. Loans and receivables are carried at amortized cost using the effective interest rate.

Held to maturity

Held-to-maturity investments are fixed-maturity investments that the Group's management has the positive intention and ability to hold to maturity. These securities are included as non-current assets except for securities, reaching maturity within 12 months from the balance sheet date and which are recognised as current during the reporting period. During the year, the Group did not hold any investments in this category.

Available for sale financial assets

Available-for-sale financial assets are non-derivatives that are investments acquired with the purpose to be owned for non-fixed period of time and which can be sold when the Group needs recourse or at change of interest rates. They are included in non-current assets unless management intends to dispose of the investment within 12 months of the balance sheet date or to use them as a source of working capital. In this case the investments are classified within current assets. During the year, the Group did not hold any investments in this category.

The group assesses at each balance sheet date whether there is objective evidence that a financial asset or a group of financial assets is impaired. Impairment testing of trade and other receivables is described in Note 2.7.

2.6. Inventory

Inventories are stated at the lower of cost and net realisable value. Inventories are expensed using the weighted average method. Net realisable value is the estimated selling price in the ordinary course of business, less the estimated costs of completion and selling expenses.

2.7. Trade and other receivables

Trade receivables are recognised initially at fair value and subsequently measured at amortised cost (using effective interest method) less provision for impairment. A provision for impairment of trade receivables is established when there is objective evidence that the Group will not be able to collect all amounts due according to the original terms of receivables.

Significant financial difficulties of the debtor, probability that the debtor will enter bankruptcy or financial reorganisation, and default or delinquency in payments (more than 30 days overdue) are considered indicators that the trade receivable is impaired. The amount of the provision is the difference between the asset's carrying amount and the present value of estimated future cash flows, discounted at the original effective interest rate. The carrying amount of the asset is reduced through the use of an allowance account, and the amount of the loss is recognised in the income statement within 'selling and marketing costs'. When a trade receivable is uncollectible, it is written off against the allowance account for trade receivables. Subsequent recoveries of amounts previously written off are credited against 'selling and marketing costs' in the income statement.

2.8. Cash and cash equivalents

Cash and cash equivalents includes cash in hand, deposits held at call with banks, and other short-term highly liquid investments with original maturities of three months or less as well as

bank overdrafts. Bank overdrafts are shown within current borrowings in current liabilities on the balance sheet.

2.9. Investment property

Investment property is property held either to earn rental income or for capital appreciation or for both, but not for sale in the ordinary course of business, use in the production or supply of goods or services or for administrative purposes. Investment property is measured at cost on initial recognition and subsequently at fair value with any change therein recognised in profit or loss.

Cost includes expenditure that is directly attributable to the acquisition of the investment property. The cost of self-constructed investment property includes the cost of materials and direct labour, any other costs directly attributable to bringing the investment property to a working condition for its intended use and capitalised borrowing costs.

When the use of a property changes such that it is reclassified as property, plant and equipment, its fair value at the date of reclassification becomes its cost for subsequent accounting.

2.10. Borrowings

Borrowings are recognised initially at fair value, net of transaction costs incurred. Borrowings are subsequently stated at amortised cost; any difference between the proceeds (net of transaction costs) and the redemption value is recognised in the income statement over the period of the borrowings using the effective interest method.

Borrowings are classified as current liabilities unless the Group has an unconditional right to defer settlement of the liability for at least 12 months after the balance sheet date. Borrowing costs are recognised as an expense in the period in which they are incurred.

2.11. Deferred tax

Deferred income tax is provided in full, using the liability method, on all temporary differences arising between the tax bases of assets and liabilities and their carrying amounts in the financial statements. Deferred income tax is determined using tax rates that have been enacted or substantially enacted by the balance sheet date and are expected to apply when the related deferred income tax asset is realised or the deferred income tax liability is settled.

Deferred income tax assets are recognised to the extent that it is probable that future taxable profit will be available against which the temporary differences can be utilised.

2.12. Employee benefits on retirement

In accordance with article 222, para. 3 of the Bulgarian Labour Code, in the event of termination of a labour contract after the employee has reached the lawfully required retirement age, regardless of the reason for the termination, the employee is entitled to a compensation as follows: 2 gross monthly salaries in all cases and 6 gross monthly salaries if the employee has been engaged with the Group for at least 10 years.

As of 31 December the Group has not accounted for those potential obligations.

2.13. Revenue recognition

Revenue comprises the fair value of the consideration received or receivable for the sale of goods and services in the ordinary course of the group's activities. Revenue is shown net of value-added tax, returns, rebates and discounts and after eliminating sales within the group.

The group recognises revenue when the amount of revenue can be reliably measured, it is probable that future economic benefits will flow to the entity and when specific criteria have been met for each of the group's activities as described below. The amount of revenue is not considered to be reliably measurable until all contingencies relating to the sale have been resolved. The group bases its estimates on historical results, taking into consideration the type of customer, the type of transaction and the specifics of each arrangement.

Sales of services

Revenue from time and material contracts, typically from delivering certain services, is recognised under the percentage of completion method. Revenue is generally recognised at the contractual rates. For time contracts, the stage of completion is measured on the basis of labour hours delivered as a percentage of total hours to be delivered.

Revenue from fixed-price contracts for delivering certain services is also recognised under the percentage-of-completion method. Revenue is generally recognised based on the services performed to date as a percentage of the total services to be performed.

If circumstances arise that may change the original estimates of revenues, costs or extent of progress toward completion, estimates are revised. These revisions may result in increases or decreases in estimated revenues or costs and are reflected in income in the period in which the circumstances that give rise to the revision become known by management.

Revenue from grants and contributions

Grants from financing bodies are recognised initially as deferred income when there is reasonable assurance that they will be received and that the Group will comply with the conditions associated with the grant. Grants that compensate the Group for expenses incurred are recognised in profit or loss on a systematic basis in the same periods in which the expenses are recognised. Grants that compensate the Group for the cost of an asset are recognised in profit or loss on a systematic basis over the useful life of the asset.

Interest income

Interest income is recognised on a time-proportion basis using the effective interest method. When a receivable is impaired, the Group reduces the carrying amount to its recoverable amount, being the estimated future cash flow discounted at the original effective interest rate of the instrument, and continues unwinding the discount as interest income. Interest income on impaired loans is recognised using the original effective interest rate.

2.14. Dividend distribution

The Group does not distribute dividends.

3. Financial risk management

3.1. Impact of the ongoing global financial and economic crisis

In 2017 and 2018, the Bulgarian economy continued its moderate recovery with easing of consumer and business credit. At the same time, due to the rise in global political uncertainty fears have increased that Bulgaria might be left out of the EU policy-making core. So far, these risks have not materialized as the country has applied to join the Eurozone in 2018 but remain potent for the future development of the country and of the particular sector of operation of the Group.

The future economic direction of Bulgaria is largely dependent upon the effectiveness of economic, financial and monetary measures undertaken by the Government of Bulgaria, together with tax, legal, regulatory and political developments.

The management is unable to predict all developments which could have an impact on the sector and wider economy, and consequently what effect, if any, they could have on the future financial position of the Group. But the management analysis shows that for the short to mid-term the risks are balanced and the general environment is likely to remain largely favorable for the development of the Group.

The Bulgarian economy is particularly vulnerable to market downturns and economic slowdowns elsewhere in the world. A particular, rising risk are the global trade tensions, which might affect adversely the EU and Bulgaria's economy. The management is unable to determine with precision the longer-term effects on the Group's future financial position of any further changes in the economic environment in which the Group operates.

3.2. Financial risk factors

The risk exposures of the Group could be determined as follows: market risk (including currency risk, price risk and risk of future cash flow changes as a result of changes in market interest rate), credit risk and liquidity risk. The Group's management focuses on the financial risk and seeks to minimise potential adverse effects on the Group's financial performance.

3.2.1. Market risk

a) Currency risk

The Group is not exposed to foreign exchange risk as most of its foreign transactions are denominated in EUR. The exchange rate of the BGN is currently pegged to the EUR.

The Group's management does not believe that the peg will change within the next 12 months and therefore no sensitivity analysis has been performed.

b) Price risk

The Group's management considers the price risk in the context of the future revenues that are expected to be generated in the operating activity of the Group.

3.2.2. Interest rate risk

As the Group has no significant interest-bearing assets, the Group's income and operating cash flows are substantially independent of changes in market interest rates.

The Group analyses its interest rate exposure on a regular basis and addresses the underlying risk.

3.2.3. Credit risk

Credit risk arises from cash and cash equivalents and deposits with banks and financial institutions.

The Group has established and implemented policy, which ensures that the sales of services and revenues from financing are provided to/by clients and organisations with appropriate credit history.

3.2.4. Liquidity risk

In the context of its underlying business, the Group is able to maintain flexibility in funding and to use credit lines, overdrafts and other credit facilities, if necessary.

The table below analyses the Group's financial liabilities into relevant maturity groupings based on the remaining period at the balance sheet to the contractual maturity date. The amounts disclosed in the table are the contractual undiscounted cash flows. Balances due within 12 months equal their carrying balances as the impact of discounting is not significant.

As of 31 December 2016	Up to 1 year	Between 1 and 2 years	Between 2 and 5 years	Over 5 years
Trade and other payables	108	-	-	-
As of 31 December 2017	Up to 1 year	Between 1 and 2 years	Between 2 and 5 years	Over 5 years
Trade and other payables	151	-	-	-

4. Critical accounting estimates and judgements

Estimates and judgements are continually evaluated and are based on historical experience and other factors, including expectations of future events that are believed to be reasonable under the circumstances. The authenticity of accounting estimates and judgments is monitored regularly.

The Group makes estimates and assumptions concerning the future. The resulting accounting estimates will, by definition, seldom equal the related actual results. The estimates and assumptions that have a significant risk of causing a material adjustment to the carrying amounts of assets and liabilities within the next financial year are addressed below:

Useful life of property, plant and equipment

The presentation and valuation of property, plant and equipment requires the Management to estimate their useful life and remaining value. The Management assesses at the end of each accounting period the determined useful life of the property, plant and equipment.

Impairment of loans and receivables

Impairment of receivables is determined based on Management's expectations for the collectability of the loans and receivables. As at the date of preparation of the financial statements, the Management reviews and assesses the existing receivables' balances for collectability.

5. Property, plant and equipment

Cost	As of 1 January 2017	Additions	Disposals	As of 31 December 2017
Computers	74	11	-	85
Vehicles	144	-	-	144
Fixtures & Fittings	19	-	-	19
Other assets	3	-	-	3
Total	240	11	-	251

Depreciation	As of 1 January 2017	Additions	Disposals	As of 31 December 2017
Computers	66	5	-	71
Vehicles	144	-	-	144
Fixtures & Fittings	19	-	-	19
Other assets	2	-	-	2
Total	230	5	-	236

Carrying amount	As of 1 January 2017	Additions	Disposals	As of 31 December 2017
Computers	8	-	-	14
Vehicles	-	-	-	-
Fixtures & Fittings	-	-	-	-
Other assets	1	-	-	1
Total	9	-	-	15

6. Investment property

	2017	2016
As of 1 January		
Carrying amount at the beginning of the period	174	174
Depreciation charge	<u>(47)</u>	<u>(46)</u>
Carrying amount at the end of the period	<u>127</u>	<u>128</u>
As of 31 December		
Cost	174	174
Accumulated depreciation	<u>(47)</u>	<u>(46)</u>
Carrying amount	<u>127</u>	<u>128</u>

Investment properties held by the Group represent apartments and office space owned by ARC Consulting EOOD. Investment properties are carried at cost, less accumulated depreciation and impairment.

7. Trade and other receivables

	As of 31 December	
	2017	2016
Trade receivables	874	684
Less: Impairment provision of trade payables	(65)	(52)
Trade receivables, net	809	632
Other	<u>2</u>	<u>148</u>
	<u>811</u>	<u>780</u>

The carrying amount of the trade and other receivables approximate their fair value.

8. Cash and cash equivalents

	As of 31 December	
	2017	2016
Cash at hand	12	8
Cash in bank current accounts	<u>1,781</u>	<u>1,913</u>
	<u>1,793</u>	<u>1,921</u>

9. Trade and other payables

	As of 31 December	
	2017	2016
Short Term liabilities		
Payables to partners and suppliers	-	27
Salaries and social securities payables	23	45
Tax	4	-
Other	124	35
	<u>151</u>	<u>107</u>

10. Deferred financing

Deferred financing related to projects:

	As of 31 December	
	2017	2016
EEN – Enterprise Europe Network	257	
Social Innovation – Driving Force of Social Change (SI-DRIVE)		32
Other	24	46
Empowering Children in the Digital Age through Early Digital Literacy Development	30	147
Public Participation in Developing a Common Framework for Assessment and Management of Sustainable Innovation		225
Men care campaign in Bulgaria	13	
European Network for Research, Good practice and Innovation for sustainable Energy (Energize)	68	
Responsible Research and Innovation in Practice (RRI Practice)	158	282
Creating a better internet for kids by protection, awarness raising and education	107	131
Total deferred financing related to projects	<u>658</u>	<u>863</u>
Deferred financing for acquisition of fixed assets	7	1
Total deferred financing	<u>665</u>	<u>864</u>

11. Revenue

Revenues from grants financing and other project for respective periods are as follows:

	As of 31 December	
	2017	2016
Engaging Society in Horizon 2020	4	17
Public Participation in Developing a Common Framework for Assessment and Management of Sustainable Innovation	269	432
Social Innovation – Driving Force of Social Change (SI-DRIVE)	32	37
Men care campaign in Bulgaria	1	13
Children, parents and teachers against hate speech and discrimination		33
European Design Innovation Platform		39
Capacity Building for Greening BG Innovative SMEs		66
SafenetBG: Safeguarding and empowering children and youth online		68
Enhanced bi-regional STI cooperation between the EU and the Black Sea Region – Black Sea Horizon	63	51
Citizen and Multi-actor Consultation on Horizon 2020	52	104
National campaign for counteracting contemporary models of gender based violence		51
Peer learning on ways to improve knowledge/technology transfer to SMEs in a- Other structured innovation ecosystem		14
Promoting societal engagement under the terms of RRI	110	116
Empowering Children in the Digital Age through Early Digital Literacy Development	117	105
Bridging the innovation gap through converting R&D results into commercial success in a more effective and efficient way	65	18
Efficient support services portfolio for SMEs	105	23
Creating a better internet for kids by protection, awareness raising and education	174	81
Responsible Research and Innovation in Practice (RRI Practice)	124	
European Network for Research, Good practice and Innovation for sustainable Energy (Energize)	58	

	As of 31 December	
	2017	2016
Facilitating macro-regional scope and link up to socio- economic actors of Research Infrastructure in the Danube Region (ResInfra)	128	
Excellence in research, social and technological innovation project management (ReSti)	133	
Other projects	82	120
Total Revenues from grants financing	1,519	1,388
Revenues from unconditional donations	15	46
Other	4	-
Total Revenues	1,537	1,434

12. Finance costs, net

	As of 31 December	
	2017	2016
Interest income	2	9
Interest expense	-	-
Interest, net	2	9
Foreign exchange income	-	-
Foreign exchange expense	(3)	(3)
Foreign exchange, net	(3)	(3)
Other financial expenses	(1)	(7)
Other financial, net	(1)	(7)
Finance costs, net	(2)	(1)

13. Income tax expense

The major components of income tax expense for the year ended 31 December 2017 and the period ended 31 December 2016 are:

	2017	2016
Current tax	-	(1)
Deferred tax	-	-
Income tax expense	(1)	(5)

The tax authorities may at any time inspect the books and records within 5 years subsequent to the reported tax year, and may impose additional taxes and penalties. The Group's management is not aware of any circumstances which may give rise to a potential material liability in this respect.

There are no tax checks performed in the recent years.

14. Related parties

The Group is related to the Center for the Study of Democracy, and thus is also related with its subsidiaries.

During the period the following transactions and balances have occurred:

Related party	Transactions during the year	January-December		31 December		31 December	
		2017	2016	2017	2016	2017	2016
		<i>Transactions</i>		<i>Receivables</i>		<i>Payables</i>	
Project 1	Rental agreement	73	57			1	-
Project 1	Consulting services			226	226		
		73	57	226	226	1	-

Transactions with directors and other members of the management

The Group is a related party with its executive directors and management board. The total amount of the paid remunerations, honoraria and social securities, included in salaries and benefits and expenses for hired services is as follows:

	2017	2016
Board of Trustees and Executive Directors	259	242

15. Events after the balance sheet date

There are no events after the balance sheet date of the Group that would require additional disclosures in the financial statements.